

Ще — діялось у далекому 1944 році, коли в січні місяці Радянська Армія остаточно звільнила всю територію Рівненщини. Мало вже залишилось солдатів, що визволяли наш край. Бо нащадкам, як виявилось, не потрібна пам'ять про ту війну, а держава не спромоглася достойно забезпечити старість зраних воїнів. Однак хай там яку неодолимо значну оцінку дають теперішні історики Вітчизняній війні, солдати воювали за свій народ, свою землю. Тож і прийшли фронтовики Степан Андрійович Молчанович,

Василь Кіндратович Мирончук, партизанка Марія Семенівна Данічкіна у колегіум на організовану педагогом-ветераном Ольгою Семенівною Воробей зустріч.

Вони воювали з німецькими окупантами не лише на своїй землі, але й на території ворога. Як писав один з воїнів-визволителів юним слідопитам школи № 2, Сарненська Червонопрапорна Ордена Кутузова II ступеня 397 стрілецька дивізія пройшла свій бойовий шлях від Аткарська Саратовської області до річки Ельби. А присутній на зустрічі Василь Мирончук (колишній старшина танкового десанту цієї дивізії) розп'явся на руїнах рейхстагу.

ФРОНТОВИКИ

Уродженець Хмельницької області Василь Мирончук у 17 років був призваний до Радянської Армії. Йшов 1944 рік. Під бомбуванням групу призовників повезли до місяця навчань. А далі бу-

Велика Вітчизняна війна вже давно -- лише кілька десятків сторінок в підручнику історії. Однак вона була. І, можливо, саме там, де ви знаходитесь, шістьдесят років тому рвалися снаряди, у полум'ї вибуху плавилася земля, а за вікном, де ще спить у зимовому сні стара вишня, хтось зрошував землю власною кров'ю, вистогнувши востаннє "Мамо..."

ли кровопролитні бої. Десантники з танками завжди йшли попереду — ударний кулак наступу. Тож із 84 танків до польського кордону дійшло тільки 6. Разом з поляками визволяли Варшаву. Очищали від коричневої чуми німецькі землі. А в Берлін з 64 побратимів-призовників вступило лише

семеро...

До 1949 року служив Василь Кіндратович у Німеччині. Брав участь у зустрічі з американськими солдатами. Але найбільчою згадкою тієї війни для Василя Мирончука є служба в комендатурі концтабору "Бухенвальд".

Крематорії, де згоріли сотні тисяч в'язнів; скрити людського волосся (фашисти робили з них спеціальні шкарпетки для морських шпигунів) — все це до смерті стояти в очах старого солдата.

— Не забувайте, діти, того страшного лиха, — з хвилюванням говорив ветеран. — Його відвернуто завдяки тисячам життів, відданих, щоб ви зараз жили...

Важка юність випала і Степанові Молчановичу. Ще до призову в діючу набачився він хазяїть окупації. Сусіднє село (народився Молчанович у Будимлі Дубровицького району) фашисти знищили — зігнали людей,

разом із священиком, у церкву і підпалили її. А перед призовом і Степан ледве не загинув — бомба, скинута з німецької "рами", вибухнула за 200 метрів від хлопця. В армії служив артилеристом і, крім німецького фронту, довелося повоювати й у степах Монголії, брав участь у розгромі Квантун-

ської армії на сопках Маньчжурії. Доля була прихильною до польського юнака — за сім років жодного разу не був поранений.

ЩЕ ОДИН ФРОНТ: ПАРТИЗАНСЬКИЙ

Партизанку Марію Семенівну Данічкіну знає, мабуть, кожен. При розмові з нею переконуєшся: то справді "енциклопедія" тих відшумілих років. Зростала у Володимирці, у сім'ї хліборобів. За панської Польщі у 1938 році закінчила сім класів польської школи (донині пам'ятає пісню випускників). А далі — встановлення Радянської влади на Західній Україні, вступ до комсомолу і — війна...

Марія Данічкіна іде в підпілля, виконує обов'язки зв'язкової з партизанським загonom Олексія Шитова. А в квітні 43-го вливається в загін через небезпеку викриття підпільної комсомольської організації (було схоплено і замордовано їх

побратима Валентина Куца). У загоні імені Кармелюка, що розпочав "рейкову війну" на залізниці Ковель—Сарни (тол добували із "трофейних" снарядів), Марія кухарює. Незабаром, вже у партизанському з'єднанні, допомагає випускати бойовий листок і ходить на зв'язок. Ця тендітна дівчина бере участь у боях, виявляючи неймовірну мужність і самовідданість.

В ту пору активно заявляли про себе оунівці. Запитую в Марії Семенівні, чи були випадки, коли й партизани вдавалися до насильства. "Коли по правді — бу-

ли, — визнає жінка. — Однак ми боролися проти фашистських загарбників, і люди нас більше підтримували, ніж націоналістів".

БІЛІ ПЛЯМИ ІСТОРІЇ

Не заглиблюючись у дебати, скажу, що ОУН і червоні партизани проводили тактику взаємного винищення і терору. Про це не все сказано і не все досліджено. Тож наша історія має багато білих плям, і неупередженість до тих уже далеких подій — найперша умова правди про той час, про нас самих.

Зустріч з ветеранами викликала увагу й зацікавленість переповненого залу. Зворушено почувалися колишні воїни, бо вони — наша пам'ять і совість; бо чим менше безіменних солдатських могил, тим сильнішим стає народ. Це — вже справа нашого з вами покоління...

Сергій СКІБЧИК.

Фото Сергія Дуляницького.